

ГРОМАДА

ПРОБЛЕМИ
ГРОМАДСЬКОГО
ЖИТТЯ

ВИДАВЕЦЬ **ІНЖ. С. СОЗОНТІВ**
РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

ADRESSE :

ГРОМАДА
5, Rue Gasnier Guy
PARIS XX

Рік 2.

ч. 25.

ВИХОДИТЬ
ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ

N° 1

СІЧЕНЬ 1949
(ПЕРШЕ ЧИСЛО)

ПЕРЕДПЛАТА :

Квартально 150 фр.
Піврічно 270 фр.
На рік 500 фр.

c/c Paris 565.800

ГРОМАДА

COLLECTION
BI-MENSUELLE

EDITIONS FRANCO-UKRAINIENNES
FONDATEUR **S. SOZONTIV**

25 frs.

Добрий вечір тобі, пане господарю,
радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.
Застилайте столи та все килимами,
радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.
Та прийдуть до тебе три празники в
гості, радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.
Що перший то празник, Святе
Рождество, радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.
Що другий то празник, Святого
Василя, радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.
Що третій то празник, Святе Водо-
хреца, радієся!
Ой, радієся, земле, Син Божий
народився.

Ой, вийти Бог, вийти Творець,
Що мир погибає,
Архангела Гавриїла
В Назарет посилає,
Возвістити в Назареті :
Стала слава в Віфілємі,
Тріє, тріє, тріє царі
Несуть Лому оари.

Ливан, золото і кадило
Лому принесоша,
А вошедши у храмину,
На вколїна падоша,
Прод вельми засмутився,
Що Христос Царь народився,
Пішов Прво але до аду
К Люциперу на пораду.

Видавництво « ГРОМАДА »

бажає всім передплатникам, симпа-
тикам і читачам щасливого Нового
1949 Року та Веселих Свят.

Щиро здороваю всіх земляків з
Новим 1949-им Роком і бажую успі-
ху й щастя.

Цим шляхом дякую всім, хто прес-
лав мені новорічні привітання.

Інж. С. СОЗОНТІВ

З ЛАСКИ БОЖОЇ СМиренний ПОЛІКАРП

**Митрополит Української Автокефальної
Православної Церкви, Голова Собору
Єпископів і Священного Синоду її —**

*До Преосвященних Архипастирів, Все-
чесного Духовенства, Преподобного
Чернецтва і всіх Боголюбивих вірних*

РІЗДВЯНЕ АРХИПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

Христос рождається — славіте!
Христос з небаєс — зустрічайте!

Так Свята наша Церква рік-річно кличе нас урочисто й велично прославити Христа Роджедного на землі, зустрінути Сива Божого, що благоволив зійти з небаєс для спасіння від моральної загибелі роду людського.

Тайну, як Бог стався людиною, не можна збагнути людським розумом. Але дійство її ось уже близько 20 віків відчуває в своїй історії від Різдва Христового рід людський.

Різдво Христове весь світ освілю світлом пізнання, дає нове життя народам на руїнах поганського світу. Християнська релігія освітила життя родинні, скріпила держави, зломил а йрмо невідьництва, привернула гідність жінки, збудила творчий геній людський в областях мистецтва, науки, філософської думки, дала зрозуміння й оправдання страждань і терпінь на землі. Скільки людей піднеслося через закон Христа до високого ступеня завершеності, якого лише в стані людини досягнути! Все гідне поваги й величі, що людство втворило за минулі віки від Святої Вифлєсської ночі, все те з'явилося через християнство.

І наш Український Народ, світлом Христової науки освічений при Великому Князів Рівноапостольному ВОЛОДИМИРІ, все краєце, що створив і має в своїй тисячолітній культурі, в діях своєї багатовікової історії, все те створив він під впливом своєї Христової віри і своєї Рідної Церкви.

Скільки радості духовної, творчості релігійної, скільки тепла й любови родинної, глибокого ерип'ямання Божого Світу, як створення Божого, — вкладено нашим народом в одні тільки обряди й звичаї, що ними рік-річно славил Українська земля Христа, що від Пречистої Діви народився! І які сірі, й сухі, й безрадні, а часто і страшні пастушню в Україні дві, подібні до тих двій, про які ніше в Апостолісній святивій Апостол і Еванге-

ліст Іван Богослов (гол. 6 ст. 8) коли « вершини з'явився на блідому кові, та й йому — смерть і некло йшло за ним; і дана була йому влада над четвертою частиною землі — вбивати мечем і голодом, і смертю, і земними звірими ». Дійтя під цим навіником показало, чим є чоловік без Бога й як без Бога і Господа Христа занепадає життя, занепадає мораль і творчість і радість життя, а навіть над чисто тваринним життям всевладно починає тяготіти прокляття Боже, що Бог прорік їм у раю після їх падіння: « проклята земля за дія тебе: в печалі й тузі харчуватимешся з неї » (Бит. 3, 16).

Любі мої дітя, сини і дочки нашої рідної Української Автокефальної Православної Церкви!

За рік від останніх Різдвяних Свят багато з нас розкинуто вже по білому світі з місць першого вашого перебування на вигнанні на цих « рїках вавілонських » в Німеччині. І далі йде ваше розселення... Де б ви не перебували, чи хто ще в Німеччині, чи в інших землях Західної Європи, чи в далеких краях Америки, Канади, Бразилії, Аргентини, Австралії, чи Африки — усі об'єднайтеся духом своїм у Святивій Вечір Різдвяної ночі, Господь дасть, що ця радість християнського св'яття відчують і брати і сестри наші на Великій Україні, які ще не схилили своїх колін перед навіниками.

Розкинені по світі, посеред багатьох вір і народів, держіться кріпко своєї віри християнської православної: будуйте, де тільки можете, свої свитині, як будували їх тут по таборах у Німеччині, організуйте своє церковно-суспільне життя. Цим ви збережете себе і національно, бо в усі віки Православна Церква вашого народу була для нього силою й кріпкістю не тільки для вічного спасіння, а й у змішаний долі життя земного-історичного.

Усім вам, любі дітя мої, шлю своє Архипастирське поздоровлення з Великим Святим Народженням Бога-Слова і молью Господа, щоб Він

збереже Вас у вірі батьків наших та постав вам краю добро і повернув вас на вірну незалежну Батьківщину.

« Боже Вічний і Надвічний, що як чоловік з'явився на землі, помилуй нас » (Догм.го 1,5). А м і н б.

МИТРОПОЛИТ ПОЛІКАРП

Дано в Таборі ім. Гетьмана Богдана Хмельницького в Гайденау в Німеччині року Божого 1918 в м. грудні.

Собор Єпископів М. А. П. Ц. і Голову нашої Церкви Високопреосвященнішого Митрополита Полікарпа, Високий Орган і членів Української Національної Ради, Єпархіальну Ряду У.А.П.Ц. і Парофіальну Ряду у Франції і улюблених парофіїв, братів і сестер — українців у краю та в розсіянні по цілому світі сущих, вітаю з Різдвом Христовим і Новим Роком.

Нехай Всемилостивий Господь у цьому році пошле всім поповеденим народам волю, а нам, українцям, дасть силу витривало і зрозумілим обов'язку перед Батьківщиною працювати Богові на славу і Україні на користь.

Шато де Руассі-ан-Бі і Душпастир Українського Православного Робітництва у Франції

Архипресвітер
О. НОВИЦЬКИЙ

*Люби свого земляка - українця
— зейділя б він не походив —
як рідного брата!*

ВЕЛИКИЙ КРОК НАПЕРЕД

Окремим комунікатом дано знати нашому громадянству у Франції про постанови Українського Центрального Громадського Комітету у Франції. Комітет цей склали всім великих діючих українських організацій, а саме — Об'єднання Українських Робітників, Український Народний Союз, Союз Українців у Франції, Військове Т-во, Українська Служба Суспільної Опіки, « Українська Громада » у Франції, Союз Українок та Українське Академічне Т-во.

Одні із цих організацій є дуже давні, як Військове Т-во, Народний Союз і « Українська Громада », на чолі якої стояв пок. ген. Шаповал, інші-це організації, що вже постали по війні — Об'єднання Робітників, Служба Суспільної Опіки, Союз Українок та Академічне Товариство. Постала так само і зовсім нова організація — Союз Українців у Франції — організація, що має об'єднувати не тільки окремі гуртки і громади, що не належать до існуючих вже організацій, але і окремих осіб (одиначок) роскиданих по цілій Франції. На чолі останньої організації стоїть інж. С Созонтів, він же і Голова новоствореного Центрального Комітету.

Не будемо наводити довгий період творення самого Комітету, це був дуже болючий і тяжкий процес, була сила труднощів, але врешті уперте бажання ініціаторів дійти до згоди завершило справу.

Перед війною 1939 року українське громадянство було розбите на групові організації, що своєю взаємною боротьбою звужували інтереси і завдання кожної з організацій; одні нівечили зусилля других і, головне, витворювали нестерпну атмосферу взаємної незгоди і нетерпимості. На цьому особливо терпіло наше громадянство на периферії, яке не розуміло тих розходжень і яке од тої незгоди багато втрачало. З такої роз'єднаної і безвиглядної ситуації почала наша еміграція в 1945 році відновлювати припинене війною нове життя.

І отут власне, перед видатними і чільними діячами української еміграції, а з окрема п. С. Созонтовим, що очолив Українську Громадську Опіку, стала нагальна імперативна вимога часу: наше об'єднання, бо ми, українська еміграція у Франції, не спроможемося ні на які здобутки ширшого порядку, ні на які досягнення національного змісту, як що ми не будемо об'єднані во єдине, як що не зійдемо в одне русло всіх окремих наших стремлень. Роля ж української еміграції у Франції та її завдання у загальному українському національному життю на континенті — під-

казали, що нам треба робити. І навпаки, виступи окремих організацій самопас показали, що без об'єднаних зусиль годі думати про здобуття великих досягнень. А завдання, що станули перед нами, — виявилися справді великими. Спільний фронт навколо Української Національної Ради, спільна боротьба за українське ім'я, спільне напруження для здобуття найбільших результатів від ІРО, від демократичного світу, від сучасної доби, яка вимагає об'єднання — ось нагальні вимоги.

Тому на бік мусіли одійти давні непорозуміння і спори, мусіли стати на бік особисті амбіції і навіть власні інтереси, мусів бути прочищений шлях, по якому загальний віз міг би їхати запряжений всіма кіннями разом в одному напрямку.

І по довгих спробах ближчого контакту і обговорення, по гарячих дискусіях і дебатах, в яких поховано було багато з минулого і в яких проявилось трудне майбутнє — врешті запала згода представників згаданих організацій. Вирішено було перетворити Українську Громадську Опіку в Український Центральний Громадський Комітет на терені Франції, себ-то перетворити Українську Громадську Опіку в таку централу, в якій би всі українські організації тут у Франції знайшли своє місце і свою чинність.

Розуміється, практичне переведення в життя цієї постанови вимагатиме ще багато труду, багато такту і багато детального обмірковування. Але при добрій волі, при ясному

розумінню цієї мети — треба гадати, що і решту формальних труднощів буде переможено.

Головне зроблено. Відозва до українського громадянства підписана всіма відповідальними чинниками нашого громадянства. Починає новий етап життя наша еміграція у Франції. Тепер на черзі пекучі завдання спільної діяльності у всіх напрямках — юридична охорона української еміграції, практична опіка над нею, допомога тим, хто приїздить на працю і т. д. і т. д. Сподіваємося, що у цій практичній роботі згладяться усі нерівності, спростяться, здавалося б, непереможні перешкоди внутрішнього характеру і... настане час серйозного іспиту для керівників української еміграції у Франції, які мусять видобути з себе щонайменше стільки енергії, часу і труду для загального добра, скільки вони витрачали в недалекому минулому для взаємного поборювання. Ми гадаємо, що тепер наше громадянство цей іспит складе з честю, віримо в те, більше того — певні!

Ми знаємо, що наше громадянство на провінції, яке давно вже очікувало цього об'єднання, сприйме його з належною оцінкою і що воно, на місцях, таким же самим виявом об'єднання і порозуміння підтримає нову централу і тим самим скріпить її і наділить належним авторитетом і силою.

Зроблено великий і важливий крок наперед. Заяснишала дорога перед нами. Пильнуймо, щоб знову вона не заросла тернами, а щоб вона вивела нас із темряви сварок до величній мети — братньої згоди.

БОГДАН ВОЙНАРОВИЧ

КРИТИКА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ

I

Українська Національна Рада продовжує з неослабною силою притягати увагу українців, розкиданих по всьому світі. Однак чуються не лише голоси задоволення, не лише привітання й обітниця підтримки. Ледве УНРада поставила й подала цей факт до відома українського суспільства, не встигнувши ще як слід зорганізувати й розгорнути своєї роботи, як уже почувли голоси критики. Річ ця сама по собі не має нічого від'ємного, бо критика — критика позитивна і конструктивна — свідчить про зацікавлення громадянства даною справою і про його бажання внести свій вклад у справу керівництва нашою визвольною боротьбою. Проте, на жаль, критика УН-

Ради в багатьох випадках набрала занадто гострого тону, зійшла на тори непотрібної міжгрупової полеміки і прийняла характер критики деструктивної, яка нічого не будувє, лиш руйнує те конструктивне досягнення, що його з таким трудом удалось здійснити. Понимаємо брудну лайку й пагірку на окремих осіб, яких, на жаль, допустилися деякі українські часописи. На таку « критику » не варто відповідати: належить вигловити жаль, що дехто зійшов до такого некультурного рівня « полеміки ». Однак не можна проходити мовчки повз ті критичні голоси, які мають претензії на об'єктивність, хоч і висловлюються в тоні « непо-

мильности », що не допускає, мовляв, жодних заперечень.

Найбільше критики викликає і ці той факт, що УНРада ніби « створила » уряд, а це, мовляв, дуже « ускладнює справу », непотрібне для сучасних обставин, передчасне і т. д. При цьому не подається, властиво, жодних аргументів, а так просто собі твердиться : « ускладнює справу » і все. Отже, насамперед треба устійнити, що УНРада зовсім не « творила » уряду. Вона тільки переформувала і зміцнила Державний Центр Української Народньої Республіки, який посідає свої повновласті від вільно обраних парламентів Української Держави — Центральної Ради і Трудового Конгресу. Чи були якісь аргументи за те, щоб зліквідувати цей наш існуючий на чужині легальний український уряд? Ми їх не бачимо.

Українцям, що є громадянами чужинецьких держав, ніщо не перешкоджатиме підтримувати цей уряд в його змаганнях до визволення батьківщини. Чи американським громадянам ірландського, норвежського або якогось іншого походження не вільно симпатизувати урядам країв їх походження? Чи американським полякам заборонено підтримувати лондонський польський уряд? Або, коли Україна стане нарешті фактично незалежною державою з своїм справжнім урядом в Києві — чи тоді американські українці уважатимуть за неможливе удержувати зносини з своєю колишньою батьківщиною? Це могло б мати місце лише в тому випадку, якби Українська Держава ворогувала з Америкою і хотіла творити, як наприклад, гітлерівська Німеччина, п'яту колону з американських громадян українського походження. Але маємо певність, що Україна справжнього ніколи на такий шлях не вступить, а сьогодні якраз наш запеклий ворог — червона Москва — творить п'яту колону на терені Америки.

Не має значіння і той аргумент, що сьогодні ніякі чужинецькі державні чинники не будуть, мовляв, офіційно розмовляти з українським урядом. Звичайно, якби створити на чужині якийсь комітет, що мав би своїм завданням, скажімо, полегшення долі українського населення під владою ССРР, то може з таким комітетом хтось і розмовляв би « офіційно ». Але, що в сучасних обставинах, могли б дати такі розмови? Хіба лише вислови співчуття з боку чужинців — і тільки. Коли ж міжнародна кон'юнктура зміниться настільки, що українська проблема стане актуальною, тоді будуть говорити і з урядом, може що-правда ще його за такий на початку « розмов » і не визнаючи. Однак нам ідеться про те, щоб на той час, коли події назріють, са-

мим не втратити свого обличчя, себто мати підстави заявити, що ми репрезентуємо і які права маємо. Наші домагання мусимо базувати на виразно висловленій волі українського народу. І власне для цього в імені України мусить промовляти її законний уряд, що походить з Києва.

30 літ тому проголошено незалежну Українську Народню Республіку і покликано до життя її уряд. Тепер в Києві сидить уряд т. зв. Української Соціалістичної Советської Республіки. Нам треба визначити наше відношення до цього « уряду » та до фіктивної української держави, що ніби існує під назвою УСРР. Оскільки ми приймемо пропагандовану деякими українськими політиками тезу, що уряд УНР втратив уже тепер свої права, то хто ж зайняв його місце? Від цього один крок до того, щоб визнати УСРР за українську державу, а її уряд, репрезентований п. Мануїльським, за справжній український уряд. Стаючи на цей шлях, ми зводимо себе до ролі опозиції супроти власного ніби уряду і підпіраємо тезу Москви, що Україна, — це внутрішня справа ССРР, і тоді ми самі підкопуємо собі ґрунт для наших домагань на міжнародному терені. Коли ж ми стверджуємо, що УСРР і її уряд — це фікція, накинута українському народові силою, що « уряд » п. Мануїльського не має права репрезентувати України і не є виразником її волі, що справжня українська держава — це Українська Народня Республіка, уряд якої був змушений внаслідок війни з зовнішнім ворогом відступити разом з військом закордон, до останнього метра боронючи рідну територію, і тут не втратив своїх прав репрезентувати Україну, — тоді ми ставимо українське питання в площину міжнародних проблем і базуємо наші домагання на нормах міжнародного права. Тоді ми — не опозиція, яка хоче тільки зміни режиму в своєму краю, але репрезентанти держави, яка домагається звільнення своєї території від чужинецької окупації.

Права уряду УНР фактом його 28-літнього перебування на чужині не є передані, так само, як не є передані і проголошення України самостійною державою 22-го січня 1918 і 1919 років. Бо за ці 30 літ український народ ні разу не мав змоги висловити свою справжню волю шляхом вільного голосування. Отже, тим самим зобов'язуючими до сьогодні є останні свobodно схвалені державні акти й установлені ними державна форма — Українська Народня Республіка з її урядом. Не перекреслює законності уряду і той факт, що внаслідок воєнно-революційних обставин до основних конституційних законів УНР дійшли деякі до-

повнення, які вимагалися розвитком подій : такі речі трапляються навіть і в державах, що живуть у зовсім нормальних обставинах. Верховна влада УНР з п'ятиособовою Директорією перетворилася в одноособову владу Голови Директорії і Головного Отамана Симона Петлюри, по смерті якого його заступив тодішній прем'єр-міністр. Всі ці, обумовлені обставинами, зміни сталися на підставі цілком конкретних законодавчих актів (зокрема закону з 11-го листопада 1920 року), які були прийняті на основі виразних уповноважень Трудового Конгресу, останнього вільного українського парламенту.

Треба однак ствердити, що деякі українські політики не тільки заперечують легальність законодавчих актів Державного Центру УНР в роках 1919 і 1920, але в своєму груповому засліпленні ідуть навіть так далеко, що не вважають Трудовий Конгрес за вільний і повноправний український парламент. Однак відмовити цього характеру Трудовому Конгресу, який репрезентував щонайменше 80 пр. українського населення (лише 80 пр., бо деякі території були тоді вже окуповані московськими большевиками, а мінімальний відсоток населення, головні зрусифіковані та сполонізовані поміщицько — фабрикантські кола, був позбавлений виборчих прав), Трудовому Конгресу, в якому були представлені Східня і Західня (Галичина, Буковина і т. д.) частини Української Народньої Республіки, який підтвердив проголошену Центральною Радою самостійність, а 22-го січня 1919 року прийняв акт злуки українських земель, акт Соборности, що його святкують тепер щороку всі українці, — заперечивши легальність Трудового Конгресу, ми б зруйнували всі підстави, на яких ми базуємо нашу вільну боротьбу й аргументуємо наші домагання перед міжнародним світом. Тим самим ми б дали аргументи нашим ворогам, які твердять, що ми тільки купка « мазепинців-сепаратистів », за якими не стоїть воля українського народу. Це ж наші вороги-Москва всіх забарвлень — твердили і твердять, що Центральна Рада, Трудовий конгрес, Уряд УНР — це « купка інтелігентів, чужоземна інтрига, запроданці міжнародного капіталу, бандити, вороги народу » і т. д., які не мають жодних законних підстав говорити в імені українського народу. Отже залишмо нашим ворогам труд доводити « незаконність » уряду УНР, бо це лежить в їх інтересах. Але пощо нам, українцям, висуваючи ті ж твердження, лити воду на млин нашого найлютішого ворога?

**Вносьте передплату !!!
Не гайтеся з боргами за 1948 р.**

Мих. ТЛО

НОВОРІЧНИЙ ПОДАРУНОК

Тринадцятирічний Юрась устав, розбуджений матір'ю, 31 грудня 1945 р., дуже рано. Обов'язком його було — цілоденне носіння обгорілої цегли з руїн красуня Хрещатика.

— Як мені, мамуню, обридло оце раннє вставання!.. Коли я вже дочекаю татуса з Німеччини, щоб замінив мене в оцій важкій роботі?..

Людські діти ходять до школи, я мушу, як каторжанин, працювати та ще й щодня так рано вставати..

— Коли ж мусимо, мій любий! — озвалася на синову скаргу Марія Лебеденко. — Вставай, мій хлопчику!.. Одягайся, снідай та підемо, щоб не запізнився.. Завтра Новий Рік, то вже доспиш..

Важко працюючи, Юрась погубив дні й числа. Не знав, отже, коли має бути й Новий Рік, хоч цей новий рік і не обіцяв якихось принад. Почувши ж, що завтра Новий Рік, Юрась нараз пожвавлено схопився з ліжка. Недавно сонливість ніби хтось рукою зняв.

— А це правда, мамуню?..

— Що саме, синку?

— А що завтра Новий Рік?..

— А чому б же мала бути неправда?.. — промовила матір запитом. — Авжеж правда.

— А чому ж ми, мамуню, не маємо цього року ялинки, як давніше бувало, при татусеві?..

— Не до ялинки, синку!.. Істи ось нема що. Ані купити ніде, ані купити нема що й за що.. На ялинку ж потрібні гроші та й на прикраси, теж саме..

Мовчяли, поринаючи кожне в свої несолодкі думи.

Умиваючися, Юрась згадав і почав розповідати матері свій сон.

— Я, мамуню, бачив цю ніч такий сон, що аж плакав увісні.

— То-то я чула, що ти схлипував... — озвалась матір. — Розкажи же, любчику, що ти бачив у сні!..

— Снилось мені: неначе в нас було яєсь, буцім то значне, свято. Я грав на скрипці. Не на цій, що мені татусь подарував у день моїх іменин, а ніби на якійсь ще крашій за мою. Людей було в нас — і не порахувати. І ось саме тоді, коли мені плескали в долоні, нараз прочинено двері й до хати зайшли якісь військові. Беруть вони нашого татуса й хочуть кудись вести, Я в плач. Кинувся обороняти татуса. Але не подолаю сам захистити й відняти його. Я тоді як не вхоплю скрипку, як не лусну з усієї сили військового по голові, аж струни задзвеніли, а сама

скрипка геть розсипалась на шматки. Я й прокинувся.

— Поганий сон, синку... А там, хтозна, може татусь приб'ється здалека..

— Якби це татусь приїхав! — сумовито промовив Юрась, кінчаючи пити чай, заварений смородиновим і малиновим листям, хоч без цукру.

— І в нас би тоді був Новий Рік як і в людей — радісний, хоч голодний, — мудро закінчив розмову, як дорослий, аж у матері серце закам'яніло.

Останній день року тягнувся в роботі невимовно довго й важко. Але ні важка праця, ні сильний мороз, що дошкуляв Юрасеві, легко зодягненому, не стали на заваді йому снувати свої думки-гадки. Сон йому не виходив з голови. Материні слова-здогади Юрась уже оформляв у дійсність. Мріяв про рік, яка конче зо сну стане явом. На душі в Юрася було чомусь і сумно і водночас тривожно радісно.

— Що, як з праці, а татусь уже в хаті?.. А ну, чи правдивий сон був?.. — загадував собі Юрась.

Думка про рідного, дорогого татуса, якого німці силоміць завезли десь далеко на працю й якого Юрась не бачив ось уже три роки, цілий день не кидала Юрася й солодко хвилювала його дитяче серце. Але згадка про розбиту вісню скрипку вельми смутила його не знати чого. Та й не вірив чомусь Юрась, що так довго очікуваний його татусь приїде нарешті. Вельми бо довго вже він чекає свого татуса, живогіючи з мамунею в голоді й холоді та нужді.

Особливо ночами проти неділь чи свят, мама в такі дні, напруцювавшись на фабриці, мусить ще йти співати десь, щоб мати більший заробіток. А заробітків тих однак було — як кіт наплакав.

З перетривоженим серцем, з невиразною надією й сумом на душі, дждав, нарешті, Юрась кінця робочого дня.

Біг до хати з праці, як наполоханий заєць з поля в ліс. Боліли ноги, як побиті, а дитячі, незміцнілі кості рук і спини нестерпно нили. Але до господи: чав — не почувачи болю.

Струшуючи в сінцях сніг з подертих, що давно вже просять їсти, черевиків, Юрась прислухався чи не чути в хаті чоловічого голосу. Але чутно було лише, як поралась у хаті одна мамуня, що вже вернулася з праці.

— То нема татуса, мамуню? — з затасною надією, але й готовим, що чулося в голосі, розчаруванням, питав Юрась, ледь ступивши через поріг хати.

— Нема, синку... мабуть, уже й не буде... Чула я, що тих невільників, які прапували на німців, завезено вже до холодного Сибіру. Мабуть, наш там татусь... — промовила матір, поглядаючи на старого годинника на стіні.

Юрась, сливе впадши на стілець з утоми, яку аж тепер виразно відчув, лише важко зітхнув.

— Роздягайся, синку, сідай вечеряти й лягай у постіль, бо в хаті холодно, а ти й так намерзся. А я мушу швидше впоратися та йти.

— І доки вже туди ходитимете, мамуню? — з невдоволенням питав Юрась. — Чи вам не набридло ще це все?.. Мені вже остобісіло одному в хаті спати!.. Завше сам та й сам! Я вас майже не бачу: то на праці, то в сні. Чи я не така ж дитина, як інші, хіба ж я не заслуговую маірної ласки?..

— Маш рацію, мій любий!.. Навіть дуже маш рацію... Але що ж маємо діяти?.. В самої серце болить: і татуса нема й ти мусиш у такі роки поневірятися... Та хоч і рада б, дитино моя, більш приділити тобі часу, то не можу, бо щоб не довелось з голоду згинуть. Мусимо працювати — виправдуватися перед владою... Бач же — батько наш співпрацівник німецький! — і гірко усміхнулася Марія Лебеденко... Треба, отже, синку, працювати, щоб не довелось й нам Сибіру скуштувати, як десь, мабуть, смакує наш татусь та й інші разом з ним.

Постеливши постіль, упоравшись зо всім по хаті, Марія Лебеденко навіть уже цілком зодягнувшись до відходу, чомусь ніяк не могла вирушити з хати. І ніби щось невидиме тримало при хаті, а на серці наростала незрозуміла тривога.

Як ніколи їй стало боляче за її єдиного сина. По дорослому вилловлена ним заувага про ласку аж надто видалась їй важким докором. Відчуваючи, що запізниться, підійшла вона до Юрася, лагідно обняла його голівку й, як ніколи зроду, ніжно-ніжно поцілувала його в чоло.

— Де ж ви, мамуню, сьогодні співаєте? Хоч би мене взяли туди..

— Не знаю, синку. Де пошлють. А тебе взяти й рада б, але ж ти такий утомлений, а до того ж і зодягтися нема в що..

І, зітхнувши, додала:

— Краще лягай, мій любий, та спи!.. Хай тебе Бог охороняє!.. перехристила вона сина прочуленим материнським хрестом, що мав би й у вогні не горіти й у воді не тонути.

Коли мамуня відійшла, звелівши Юрасеві замкнути за нею хатні двері з середини, хлопець, лишившись на самоті, впав у такий сум, що він не відчував своє стомлене дитяче тіло, пронизане болями праці, так боліла його душа. Він згадав недавно минулі роки, новорічні вечори з ялинкою й теплом у хаті, з подарунками від діда Мороза. І тоді не було медяно. Знав бо Юрась, що батько його одношкільця — Толі Пршиголівського, як комуніст, діставав значно більше, як його, Юрасів, татусь. Але, хоча й важкувато бувало часом, та все таки жилося перед війною якось ліпше.

— Та тоді був і татусь! — гірко промовив Юрась.

І нараз жаль так міцно заскимвив на душі, і йому закортіло параз заплакати так голосно, щоб аж татусь його рідний почув, де б він не був. Але з наболілого серця залунав лише важкий дитячий ображено-скривджений стогін. З очей упала пара гарячих дитячих сліз.

Знеможений важкою денною працею, Юрась не ліг, однак, спати. Він узяв улюблений і дорогий йому татусів спомин — скрипку й почав грати сумну мелодію, яка солодким лоскотним болем щеміла в рано намученому серці дитини-скрипала.

Природне обдаровання музики глибоко лежало в Юрасевій істоті. Він, не маючи потрібної школи музики, самоуком опанував скрипку. Але грав так, що музики-фахівці, здивовані, лише здвигали плечима, почувши, що хлопець-музикант — тільки самоук.

Смичок із скрипкою в руках дитини не раз рятували в дні війни від голоду Юрася й матір. Він часто й тепер у вільний день, особливо влітку, ставав десь на людній вулиці або під кіно чи театром і грав свої любі сумні мелодії — дума про Морозенка, Доле моя, де ти бродиш — і лише коли-неколи бувало різане гопака або коломийку котрусь.

І, натовпом оточуючи юного музиканта, уважно слухала його гуляща публіка, щедро винагороджуючи.

Перегравши кілька мелодій, не втишивши долю знедоленого серця, Юрась раптом подумав:

— Чи не сходити спробувати щастя під якимось театром чи кіном?.. Адже сьогодні такий вечір!

Юрась нараз пожвавішав. Але, згадавши, що не спитав згоди в матері, завагався, трохи подумав. Однак, знаючи, що мамуня вернеться не швидко, рішуче надів шапку й татусевого лейбика. Ухопивши скрипку під пахву та замкнувши хатні двері, спустився сходами на вулицю.

Вулиця дунко дзвеніла морозом. Мороз від самого полудня що го-

дини міцнішав; рипів тепер під погами, мов струни ліри. На небі чарівним блиском манливо моргали зорі. Морозні стовпи ще й досі стояли на заході, де давно вже згасло сонце.

Ступивши в гостре, морозне повітря, Юрась одразу відчув, що ледве чи пощастить щось цього морозного вечора заробити. Але не вернувся до хати. Запхнувши руки в широкі рукави лейбика, він попростував на Велико-Васильківську до кінотеатру «Ехо».

Другий сеанс ще не було розпочато, як надійшов Юрась. Людей біля кіно вешталось багато. Ставши недалеко біля каси, він, наладивши скрипку, почав грати. Грав прочулено й натхнено.

Програні кілька українських мелодій, в які Юрась намагався вкласти все своє вміння й, здавалося, душу, не дали жодних наслідків. Публіка, як ніколи давніше, проходила повз музику, сливе не звертаючи жодної уваги.

Збентежений, але не розчарований ще Юрась вийшов з «Ехо»?

— В театрі Франка сьогодні вистава «Ніч під Різдва» — згадав Юрась бачену вдень афішу. — Мабуть, там сила-силенна людей сьо-

годні... Спробую! — напівуголос промовив рішуче, йдучи по голому Хрещатику.

Театр Франка справді палахкотів зливами електросвітла. На чоловічій стіні світлом сяяли написи: «З Новим Роком!..», «З новим соціалістичним щастям!..» Довкола театру натовп автомашин. Одні під'їздили, інші від'їздили. Люди, як у гарячці, бігали, комашились. В театрі гриміла оркестра.

Грати під супровід театральної оркестри, стоячи на вулиці — нікому було. Ті, що проходили з автомашин чи з вулиці, поспішали до теплого приміщення театру.

Наважися Юрась зайти до коридорів театру. Але й там нікому було слухати, бо всі спішили на виставу, яку ось-ось мали розпочати. Та не встиг Юрась закінчити другу мелодію, як придверник вигнав його зовсім, щоб, він мовляв, не заважав своїм сумом людям радіти новорічної радості.

Дрижачи від холоду, тамуючи образи й біль у серці, рушив Юрась до театру Опери, де він давніше чомусь не насмілювався грати ні разу.

(далі буде)

НА МІЖНАРОДНІ ТЕМИ

КИТАЙСЬКА ЗАГАДКА

З приводу подій у Китаю у світовій пресі появилася багато статей, в яких цілий рух і програм китайських комуністів представлено у рожевому світлі. Цей рух, мовляв, є чисто аграрним, китайські комуністи, мовляв, зовсім не проти приватної власності, вони не проти капіталу не тільки китайського, але й чужоземного. Мао-Тсе-Тунг вживає дуже мудру і хитру тактику, залишаючи націоналістичну адміністрацію на місцях, не руйнує індустрії, не грабує банків, і взагалі поводиться, мовляв, дуже чемно. Витворюється враження, що комунізм в Китаї набуває чисто місцевого колориту, одмінного од московського. Він ніби є людяним, справедливим і корисним для Китаю режимом.

Отже, відповідь на ті всі твердження французька газета «Le Monde» з 29 Грудня 1948 р. містить статтю Андре П'єра, який влучно ставить крапки над «і». Він наводить багато даних, які збивають наведені вище твердження і на закінчення пише, що не слід же забувати, що ще в осени 1947 р. китайська комуністична партія пристала до Комінформу і що вона одна з перших викрила «ухили» маршала Тіто. А крім того сам Мао-Тсе-Тунг недавно в журналі Комінформу опублікував своє кре-

до, яке не лише жадних сумнівів щодо «комуністичної чистоти» його програми і щодо його вірності Москві. «Комуністична партія Китаю — пише він — сформована на подobenство партії ССРСР і розвивається тими самими шляхами». Проголосивши славу «могутнім ідеям Маркса, Енгельса, Леніна й Сталіна» Мао-Тсе-Тунг запевнює, що «революція, яка зараз відбувається в Китаю, є інтегральною частиною міжнародної анти-імперіалістичної боротьби».

До того Андре П'єр подав цікаві дані про виховання в СРСР китайських комуністів, про пильну увагу уделену Советами цій частині світа і т. д.

Отже, ті, які думають про «гуманність» комунізму в Китаю — щонайменше є людьми недалекозорими, як не сказати найвими. На теренах Російської імперії — московські комуністи теж не виявляли себе такими, якими вони себе показали через десять-п'ятнадцять років. Так само і в 1945 році вони грали роль «визволителів» Польщі, Угорщини, Румунії, Чехословаччини, Болгарії... А тепер вже світ знає про їхні наміри і пізнав їхнє правдиве обличчя. Треба бути більш обережним і не вірити большевицькій тактиці.

ФРАНЦІЯ

В суботу 25-го грудня 1948 р. відбулися перші після другої світової війни Загальні Збори «Української Громади у Франції». Відкрив збори гом, Вондар Іван. В президії були пані Ант. Шаповал, дружина покійного голови Громади, Миколи Юхимовича Шаповала, — і пп. Проців Дм., Туркевич Павло і Жминда Василь. Проводила збори надзвичайно вправно пані А. Шаповал.

Було виголошено і відчитано багато привітань: між іншим від Об'єднання білоруських робітників, від «Народньої Воли» з Америки, від «Української Громадської Пори» в Детройті, від Укр Робітничого Союзу в Сполучених Штатах, від Т-ва Трудової Демократії в Бостоні, від проф. Григорієва з Саскатуну, від проф. Мат. Стахова з Мюнхена і т. д.

Від УНР і від Ц. У. Г. Комітету у Франції говорив інж. С. Созонтів. Від Академічного Т-ва і як укр. представник в ІРО говорив проф. Ол. Шульгин.

Вислухавши доповідь п. А. Шаповал на тему «Українська еміграція в світі», Збори винесли між іншим таку резолюцію по відношенню до У. Н. Ради.

«Загальні Збори Української Громади у Франції вітають те, що Українська Національна Рада, як це видно з декларацій, що вийшли до цього часу від її імені, стоїть за демократичні гасла світопорядку та за готовність боротися проти всякої форми тоталітаризму.

Вітаючи, Загальні Збори висловлюють побажання, щоб утворення Української Національної Ради спричинилося до консолідації та упорядкування політично-громадського життя всієї української еміграції».

Збори визнали теж необхідне, щоб Українська Громада ввійшла до складу новоствореного «Центрального Українського Громадського Комітету у Франції».

Головою Т-ва Збори обрали пані Ант. Шаповал не тільки з вдячності за її дотеперішню роботу, але тому що вибір цієї особи вважали запорукою дальшого розвитку Т-ва. До складу Управи ввійшли п. п. Смух Павло, Бондар Іван, Максимів Іван, Моцик Пилип, Гринюк Іван, Дуда Микола, Чепіга Петро, Бондарева Анастасія, Малець Микола, Борсук Юрій, Жминда Василь, Бойко Каленик. До Ревізійної Комісії: пп. Туркевич Павло, Булич Омелян, Максимова Жюльєт.

До Громадського Суду: пп. Бондар Іван, Смух Павло, Максимів Іван.

Під час цілих Зборів надзвичайно вражала обставина, що так присутня публіка, як і президія, — це перш за все робітники, але культурні і свідомі. Таке членство можна тільки вітати.

В неділю 26 грудня 1948 р. відбулися в Українському Домі збори Громадської Опіки. З огляду на те, що генеральний секретар Громадської Опіки п. І. Косенко нагло захворів і тому не міг прибути на збори і передати доклади з його ресорту, то присутні вирішили вважати ці збори надзвичайними, а звичайні збори відбули вже згодом після Нового Року. Головою зборів обрано було п. Ю. Бацуцу, а секретарем проф. Голоту, делегата з Страсбургу. Голова Громадської Опіки інж. С. Созонтів зробив вичерпний доклад про життя і діяльність Громадської Опіки від останніх зборів 1947 року, проф. О. Шульгин подав звіт про свою діяльність і працю при ІРО в справі видання посвідок української національності, а інж. Д. Піснячевський зробив доклад, як голова ревізійної Комісії УГО. З провінції прибули ще між інш. делегат з Одну пор. Калениченко і п. Л. Гузар мав мандат від «Просвіти» в Ліоні.

Збори найбільше присвятили уваги справі створення Українського Громадського Центрального Комітету в спосіб перетворення Української Громадської Опіки в цей Комітет. Обговоривши детально всі сторони цього важливого питання Збори прийняли резолюцію, згідно з якою запрошено представників всіх українських організацій діючих на терені Франції в порозумінню з Радою Громадської Опіки практично переставити в життя цю справу.

Управа Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції та Управа Секції б. Вояків-Українців з французького Війська вітають всіх українських вояків у Франції та по інших країнах суціль з Новим 1949-им Роком та бажають у повному здоров'ю діждатися давно очікуваного часу стати під прапори нашого війська для боротьби за Волю і Щастя нашої Батьківщини.

Замовляйте Календар «ГРОМАДИ» на 1949 р. Ціна — 25 фр.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА У ФРАНЦІЇ

Довгі десятиліття перебування на чужині посягли великі спустошення в рядах борців за волю і долю України та Українського Народу.

Українська Автокефальна Православна Церква, свідомо своїх обов'язків, постановою Ради Паризької Парофії, рішила скласти Синодик всіх спочилих та вписати їх імена на «Почесну Дошку» при церкві.

Але не маючи документальних даних, вона рішила просити все громадянство прийти їй на допомогу надсилкою потрібних даних про померлих та теренах гостинної Франції.

Дані ці просимо подавати у такому вигляді:

- 1) Прізвище та ім'я.
- 2) Де й коли народився.
- 3) Ранга для військових, або звання для цивільних.
- 4) Коли помер та де похований.
- 5) Точна адреса того, хто подає відомості.

Вашим святим обов'язком, Громадяне, є подати ці відомості, щоб ні одна спочила особа не залишилася незаресстрованою, бо багато є таких, що померли й були поховані без участі представників нашої Церкви, або й без участі представників громадських інституцій, чи організацій, а лише при участі родини, чи близьких друзів, у кого такі були.

Могили багатьох з них невідомі, або й забуті, але Церква хоче заопікуватися їх душами. Тому Рада Паризької Парофії просить Вас допомогти їй в цій справі і вірить, що її зусилля в цьому напрямку знайдуть прихильне ставлення з боку громадянства і в означений термін Церква Паризької Парофії матиме потрібні дані і на підставі їх складе згаданий Синодик.

Відомості просимо надсилати на ім'я Настоятеля Церкви: Митрофорному Протоієрею о. Володимиру Винишівському, 5, rue Gasnier-Guy, Paris XXe.

Другі часописи і журнали просимо передрукувати це звернення.

Сердечно вітаю Уряд Української Національної Ради та Управу Товариства б. Вояків Армії У.Н.Р. і всіх побратимів по зброї як старих, так і молодих, — з Новим 1949 Роком на Різдом Христовим та бажаю й надалі утримувати дисципліну і спайку, плече-в-плече, гога-в-ногу, за Волю України.

Уповноважений Військового Товариства б. Армії У. Н. Р., Філія в Греноблі — Токайло.

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ

на місяць СІЧЕНЬ 1949 року в Українській Автокефальній Православній Церкві Св. Симона в Парижі.

6. 1. (четвер), год. 19 — Всенічна перед Різдом.
 7. 1. (п'ятниця — Різдво Христове), год. 10.30 — Служба Божа; год. 19 — Вечірня з акафистом.
 8. 1. (субота — Собор Пр. Богородиці), год. 10.30 — Служба Божа; год. 19 — Всенічна перед неділею.
 9. 1. (неділя — 3-тій День Різдва Хр.), год. 10.30 — Служба Божа; год. 19 — Вечірня з акафистом.
 13. 1. (четвер), год. 19 — Всенічна перед Обрізанням Господнім.
 14. 1. (п'ятниця — Обріз. Господнє св. Василя В.), год. 10.30 — Служба Божа.
 15. 1. (субота), год. 19 — Всенічна.
 16. 1. (неділя), год. 10.30 — Служба Божа; год. 19 — Вечірня з ака-

- фистом.
 18. 1. (вівторок — Нав. Богоявлення), год. 11 — Освячення води; год. 19 — Всенічна перед Богоявленням.
 19. 1. (Середа — Богоявлення Господнє), год. 10.30 — Служба Божа; год. 12 — Йорданське Освячення Води.
 22. 1. (субота) год. 19 — Всенічна.
 23. 1. (неділя), год. 10.30 — Служба Божа; год. 12 — Молебень з нагоди «22 Січня» год. 19 — Вечірня з акафистом.
 29. 1. (субота), год. 19 — Всенічна.
 30. 1. (неділя), год. 10.30 — Служба Божа; год. 12 — Панахида за спокій Героїв з під КРУТ; год. 19 — Вечірня з акафистом.

Парафіяльна Церковна РАДА

Настоятель, Митрофорний Протосрей
 Володимир ВИШНЕВСЬКИЙ
 Париж.

Купіть негайно

Найкращий дарунок для Ваших французьких знайомих і приятелів
 Найкориснішу книжку для Ваших дітей, вихованих на чужині
 Коротку енциклопедію українознавства з картою і ілюстраціями

ROGER TISSERAND

LA VIE D'UN PEUPLE (L'UKRAINE)

Ціна з пересилкою 400 фр. (для Франції). Висилається тільки за попереднім надісланням грошей. — Адреса для поштових пересилкок (замовлень і поштових переказів):

Docteur R. KUCZUN, 10bis, RUE du PRÉ-aux-CLERCS, PARIS 7e.

В Парижі набувати можна в Укр. Службі Суспільної Опіки,
 186, Bd. St-Germain (Métro: St-Germain des Près) кожного
 дня від год. 15 до 17 і в неділю після Богослуження.

Купіть негайно

Наших передплатників у ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ просимо вислати гроші на адресу: Association of Ukrainians in Great Britain, Ltd. 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London, W. 2, England, з зазначенням: «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата: кварталю . . . 6 ш.
 піврічно 11 ш.
 на рік 1 ф.
 Одне число 1 ш.

Наших передплатників у НІМЕЧЧИНІ просимо гроші вислати на адресу: Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypotheken- und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm. з зазначенням «ЗА ГРОМАДУ».

Передплата: кварталю 2.40 м.
 піврічно 4.80 м.
 на рік 9.00 м.
 Одне число 0.40 м.

Книгарня «ГРОМАДА»

- Евин С. — ІХ БУЛО ТРЬОХ. Повість про безпритульних. Україна під час війни 1941-45 рр. 140 ст. 180 фр.
 Кащенко А. — БОРЦІ ЗА ПРАВДУ. Істор. повість часів Хмельниччини. 176 ст. 1947 150
 Кащенко А. — З ДНІПРА ЗА ДУНАЙ. Оповідання з часів скасування Січі. 115 ст. 1948 150
 Кащенко А. — ЗРУЙНОВАНЕ ГНІЗДО. Істор. оповідання 150
 Кащенко А. — У ЗАПАЛІ БОРОТЬБИ. Істор. повість з часів XVII ст. 191 ст. 1947 150
 Нечуй-Левицький І. — МИКОЛА ДЖЕРЯ. Повість. Українське село перед скасуванням панщини. 170 ст. 1948 150
 Опільський Ю. — «ІДУ НА ВАС». Істор. оповідання з часів князя Святослава (960-972 рр.). 144 ст. 150
 Самчук У. — ЮНІСТЬ ВАСИЛЯ ШЕРЕМЕТИ. Роман у 2-х частинах. 321 ст. 1946-47 300
 Стороженко О. — ЗАКОХАНІЙ ЧОРТ. Гуморист. оповідання. 60 ст. 60
 Стороженко О. — МАРКО ПРОКЛЯТИЙ. Фантастична повість з часів Хмельниччини. 163 ст. . . . 130
 Чайківський А. НА УХОДАХ. Історичне оповідання для молоді з часів постання козацтва на Україні у двох томах. 226 ст. 1947 240
 Діма — БОЛОШКИ. Збірка поезій. Ст. 64. 1947 100
 Шевченко Т. — КОБЗАР. У трьох томах. 381 ст. 1947 240
 Багрянний І. — КАЗКА ПРО ЛЕЛЕКУ ТА ПАВЛИКА МАНДРІВНИКА. 47 ст. 1947 200
 ЛЕТЮЧИЙ КОРАБЕЛЬ та інші укр. народні казки. 56 ст. 1946 90
 Радзикович В. — ПРИГОДИ ЮРЧИКА КУЧЕРЯВОГО. Казка. 41 ст. 1948 120
 Сторм Т. — ЮРЧИК МАНДРІВНИК Для дітей молодшого віку. Перекл. з нім. м. 16 ст. 1947 150
 Костомаров М. — КНИГИ БИТІЯ Укр. Народу. Ред. І. Борщак. 75 ст. 1946 100
 Мазепа І. — ПІДСТАВИ НАШОГО ВІДРОДЖЕННЯ. Міркування про минуле і майбутнє укр. народу. 1-ша част. 180 ст. 1946 100

Книжки висилаємо поштою за попереднім одержанням грошей.

На кошти пересилки просимо дочисляти 10 фр.

Гроші просимо вислати чеком поштовим PARIS 565800

Замовлення надсилати на адресу:

« ГРОМАДА »

5, Rue Gasnier Guy — Paris XX.